
Mapy

Niepodległość i Pamięć 15/1 (27) [2], 531-533

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I. Województwo wołyńskie według mapy *Rzeczpospolita Polska wieku XVII*, z: W. Smoleński (Grabiński Wł.) [pseud.] *Dzieje narodu polskiego*, cz. 1, Kraków 1897, (wklejka), Muzeum Niepodległości w Warszawie

Na sejmie w Lublinie w 1569 r. Wołyń został włączony do Korony jako województwo wołyńskie ze stolicą w Łucku i pozostawał w jej granicach aż do rozbiorów. Według danych o podziale administracyjnym Rzeczypospolitej około 1580 r. województwo wołyńskie zajmowało obszar 40,8 tys. km². Liczba ogólna ludności Wołynia pod koniec XVI w. sięgała 300 000 (293 780) głów, z tego ludność wiejska 248 690 zaś miejska 45 090 głów. Gęstość zaludnienia ok. 1580 r.: 10,1 - 20,0 mieszkańców na 1 km². Województwo wołyńskie dzieliło się na trzy powiaty: łucki, włodzimierski, krzemieniecki.

Zob.: *Historia Polski w liczbach: ludność, terytorium*, Warszawa 1993, s. 14; *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego ...*, t. 13, Warszawa 1893, s. 922

II. Gubernia wołyńska według mapy *Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim*, z: W. Smoleński (Grabieński Wł.) [pseud.] *Dzieje narodu polskiego*, cz. 2, Kraków 1898 (wklejka). Muzeum Niepodległości w Warszawie

W konsekwencji rozbiorów Polski w końcu XVIII wieku Rosja zagarnęła Wołyń. W roku 1804 ostatecznie ustanowiono skład guberni wołyńskiej ze stolicą w Żytomierzu. Gubernia wołyńska zajmowała obszar 71,9 tys. km², a jej ludność wynosiła: w 1846 r. - 1 414 tys.; w 1870 r. - 1 704 tys.; w 1897 r. - 2 990 tys.; w 1912 r. - 3 996 tys. Gęstość zaludnienia w guberni wołyńskiej na 1 km²: w 1870 r. - 24 osoby; w 1897 r. - 42 osoby; w 1912 r. - 56 osób. Liczba ludności w miastach około roku 1896 wynosiła 202 209 osób. Gubernia wołyńska dzieliła się na dwanaście powiatów: dubieński, kowelski, krzemieniecki, łucki, nowogradwołyński (zwiahelski), ostrogi, owrucki, rówieński, starokonstantynowski, włodzimierski, zasławski, żytomierski.

Zob.: *Historia Polski w liczbach: ludność, terytorium*, Warszawa 1993, s. 74; *Pamiętna Książka Wołyńskiej Gubernii na 1898 god, Żitomir' 1898*

III. Województwo wołyńskie według *Polska. Mapa polityczna* E. Romera, J. Wąsowicza, Lwów [przed 1939], Muzeum Niepodległości w Warszawie

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w roku 1921 z zachodniej części Wołynia utworzono ponownie województwo wołyńskie ze stolicą w Łucku, natomiast jego wschodnia część znalazła się w granicach Rosji Radzieckiej, a później ZSRR. Województwo wołyńskie, drugie pod względem wielkości województw w Drugiej Rzeczypospolitej, zajmowało obszar (po przyłączeniu powiatu Sarny) 35 754 km². Jego ludność - według wyników spisu 1931 r. - wynosiła 2 085 574 osoby, z czego w miastach 252 524 osoby, a na wsi 1 833 050; gęstość zaludnienia - 58 osób na 1 km². Szacunek struktury narodowościowej ludności województwa wołyńskiego w 1931 r.: ogółem 2 086 tys. - 100%, w tym Polacy 326 tys. - 15,6% ogółu ludności województwa; Ukraińcy 1 445 tys. - 69,3%; Żydzi 208 tys. - 10,0%; Niemcy 47 tys. - 2,3%; Czesi 31 tys. - 1,5%; Rosjanie 23 tys. - 1,1%; Białorusini 3 tys. - 0,1%; Inni (m.in. Karaimi, Tatarzy) 3 tys. - 0,1%. Ludność województwa wołyńskiego według wyznania na podstawie wyników spisu 1931 r.: rzymskokatolickie 15,7% ogółu ludności województwa; prawosławne 69,8%; mojżeszowe 10%; ewangelickie 2,6%; inne chrześcijańskie 1,3%; grekokatolickie 0,5%; nie określone i nie podane 0,1%. Województwo wołyńskie liczyło 22 miasta, 103 gminy miejskie i wiejskie i dzieliło się na 11 powiatów: dubieński, horochowski, kostopolski, kowelski, krzemieniecki, lubomelski, łucki, rówieński, sarneński, włodzimierski, zdołbunowski. Województwo wołyńskie posiadało charakter rolniczy, urodzajną ziemię szczególnie w południowej jego części. 79,4% ludności województwa pracowało w rolnictwie.

Po drugiej wojnie światowej cały Wołyń został włączony do ZSRR jako część USRR, zaś od 1991 r. znajduje się w granicach niepodległej Ukrainy.

Zob.: *Historia Polski w liczbach. ludność, terytorium*, Warszawa 1993, s. 162, 164; *Księga adresowa Polski (wraz z W.M. Gdańskiem) dla handlu, przemysłu, rzemiosł i rolnictwa 1929*, Warszawa (1929), s. 2147-2239 (Województwo wołyńskie)